
Maurits Mok

Laat getijde

BZZT6H

Laat getijde

Maurits Mok

Laat getijde

1985
's-GRAVENHAGE
UITGEVERIJ BZZTôH

© Copyright 1985: Maurits Mok, Bergen N.H.
Zetwerk: Vidicom-Vidiset bv, 's-Gravenhage
Omslag: Parijs
Druk: Kon. Wöhrmann b.v., Zutphen

Cip-gegevens:
Mok, Maurits
Laat getijde / Maurits Mok.
's-Gravenhage: Uitgeverij BZZTôH.
ISBN 90 6291 199 4 geb.
SISO 000 UDC 00-0
Trefw.: gedichten; oorspronkelijk

Aan Dirk Kroon

Laat getijde

Laat getijde. Op de bergen
smeulend vuur, een gouden mist.
Lichtvlokken houden schaduwbeelden
in beweging, dromerige dansfiguren.

Uit de dalen stijgt de stem
van roepend vee. Nachtelijke boslucht
verspreidt een aardse adem.

Ergens raakt een mens
de ruimte aan,
wendt zich af en daalt
door een onzichtbare hemel
stap voor stap naar huis.

Bergland

Een man die door een bergland trekt.
Dieren en bladeren, al wat vermoeid raakt,
blijft achter; de brongeluiden
in het gesteente murmelen niet meer.
De schaduwen worden langer dan zijn jaren,
hij nadert onbetreden grond
en bukt zich diep. Zijn lippen raken
een dode huid. Achter zijn rug
verguldt een avondzon de bovenwereld.

's *Morgens*

's Morgens wanneer de bergen
met juwelen in hun vacht
hun gestalte uit het donker tilden,
veranderden mijn ogen
in overvolle bronnen,
verhief zich een wereld
uit mijn verwondering,
bleef ik lang stilstaan en voelde
het voorbijgaan van de tijd.

Rondom het huis joeg de wind
paarden tegen de hellingen;
stroombanen schoten omhoog, keerden
dansend om, verspreidden zich
totdat de aarde ruiste en vonkte
en overal liederen opstegen,
zingende fonteinen.

Dorp in een dal

Dorp in een dal.
Een handvol huizen leunt
aan het onderlichaam van de aarde.

Boven knoestige bergen
staat een onbeschreven uitspansel,
een zwijgende zee.

Er is van tijd tot tijd geritsel
van dieren en daarna weer
aanwezigheid die niets meer
dan zichzelf kan zijn,
verbijsterend gewoon.

Ontwaken I

Zoals een man bergen afdaalt,
goudzand omdwarrelt hem, hij baadt
in stuivend vuur, doormijmert
vervlogen tijd en voelt
een langzaam sterven door zijn leden gaan,
een dood die bijna een ontwaken is,
de golfbeweging van een morgenwind.

Ontwaken II

Zoals een man bergen afdaalt,
zwijgers die hoger en hoger
uitgroeien boven zijn leven.
Bij elke stap voelt hij hoe zwaar
de aarde aan hem trekt. Hij zet
zijn kracht ertegenin, springt
over gaten en ziet de hemel
wegzinken, een ondergronds landschap
vol verwaaiende stemmen.

Er stijgen geuren op, een verre zee
opent haar horizon. Hij sluit
zijn ogen en ontwaakt
als een herborene.

Naglans

Uitgebrand haardvuur. Door het open huis
stroomde berglucht, levensadem
van het heelal. Wij luisterden
naar de nacht, de ingeslapen vogels,
de bevende struiken, terwijl
de naglans van een reeds
onheugelijke dag
de westelijke hemeloever kleurde.

Vreemdelingen

Tegen de avond ontwaakten
de dieren die geen dag verdroegen.
Uit spleten kropen zij omhoog
en werden plotseling vliegende lichtjes
of stemmen in de ondergroei
van het gebergte.

Ver weg gingen de laatste toppen
verloren. Men kon overal
het donker betasten, met de aarde
een morgenwereld tegemoet gaan
of meedwalen met zijn gedachten.

Er bleef niets over dan een nacht
waarin geen schepsel zich herkende.
Vreemdelingen zonder huis of have
bewogen langs elkanders oogopslag.

Najaarswereld

Oktoberwarmte hing tegen de bergen.
Er kwam goud bloot, kleurigheid
die bloei in alle kieren zaaide,
oude beloften nieuw maakte, het najaar
deed tintelen en onze ogen vulde
met duizend ongeboren dagen.

In de diepte dreef rook
op de aarzelende wind,
maakten koeien donkere geluiden,
sloeg een kerkklok een vergeten uur.

Mensen klommen en daalden,
hielden elkander met een woord
in evenwicht en raakten
bij een hoek uit het gezicht.

Ochtendmarkt

De ochtendmarkt voorbij.
Lovers en bieders verspreiden zich,
aan hun kleren de lucht van de koopwaar.

De bergen, versteend in de zon,
vuren hun mediterrane verschrikking
op de benedenwereld af
waar hurkende vrouwtjes spullen vergaren,
zweetkorsten van hun gelaat strijken
en eindelijk in een vlammenwolk
weggevoerd worden.

Hemelvuur

Elke avond hemelvuur. Wij zien het
weerspiegeld in elkanders ogen
en houden ons hoofd naar het laatste licht
dat as wordt, slapen, droomgezichten,
naspel van het onvergankelijke
dat nooit geweest is.

Julinacht

Julinacht die in de bomen woelde.
Stoeten paarden renden door de bladeren.
Verticale kracht stond om ons heen.
Wij zeiden, het is zomer en ik wist,
dit komt niet weer, dit gaat
met ons verloren. Ook de bomen
zouden hun vergaarde eeuwen afstaan,
tot in hun wortels wankelen en terwijl
zij nog grijpgebaren in de ruimte maakten
prijsgegeven worden aan de dood.

Ouderdom

Ouderdom die steunt en zucht.
De opgezamelde jaren
persen zich een uitweg,
verschralen tot een dodelijke wind.

Licht, kleurlozer dan regen,
verblindt de vensters.

Aan alle kanten roept
een verte om gehoor.

Laatste glimlach

Nog altijd hier. Donker geboomte
herhaalt de eeuwige vragen.
Ik moet luisteren totdat de tijd
versteent, de laatste klank
bevroren in de stilte hangen blijft.

Alleen mijn ogen zullen nog
het onbegrijpelijke gadeslaan,
een firmament dat wegbleekt, laatste glimlach
van een verdwijnend aangezicht.

Het bloedt nog

Het bloedt nog, maar het roept niet meer.
Wat ik ervaar, woestijngrond, afgekoelde angst
en stervend vuur, is reeds vergeten
terwijl ik het nog grijpen wil.

Mensen na mensen gaan zwijgend voorbij.
De tijd wordt wit, de ruimte
houdt haar gestalte niet meer overeind
en waait als stuifsel door een blind heelal.

Oorlogsnacht 1916

Honden verscheurden de nacht,
noodseinen in een dromend land.

Ergens verplaatsten zich gedrilde stappen
en stierven weg.

Alleen een mistig zeegeluid
bleef omtasten totdat
het in een uitdijend heelal
verloren ging.

Teilhard

Weer met Teilhard alleen, de hele dag
oog in oog met een dwaas,
verschoppeling van kerk en wetenschap,
fata-morganajager
in een woestijn van eigen makelij.

Stofwolken stuiven voor zijn hollende voeten
omhoog, het licht valt er doorheen
en tekent hemelen, goden, de volmaakte
gezichten van een beteugelde waanzin.

Niemandslan

Herten, fazanten schichten
voorbij, kleuren de lucht
met hun geluid; water ontspringt
in hun voetsporen, wemelend goud.

Lopende door een niemandslan
boven de aarde, gaan wij
langs afgronden van doodskou
een middagwereld tegemoet.

Onlichamelijk

De bloedsmaak van het woord verwildert.
Oude driften teisteren de aarde.
Dieren zonder naam of vorm
komen uit de nacht omhoog,
hervatten hun doodsstrijd,
schreeuwen de stilte aan flarden
en worden andermaal
onlichamelijke angst.

Twintigste-eeuws

Is er iets te zeggen over Chili?
Sprekend wordt stikken in de eigen stem
die stijgt en nergens land in zicht
kan melden, enkel een zee van bloed.

Er spoelen doden naar mijn deur.
Ik heb geen hand om ze te bergen.
Er rennen kreten door de lucht.
Ik heb geen oren om ze op te vangen.

De nacht is klam waar ik mijn hoofd
ertegenaan leg, doodszweet, pijn
die vocht werd, menselijke kracht
uiteengeranseld, niet terug te brengen
tot een gestalte die mij aan kan zien.

Er is alleen te zwijgen over Chili,
de ogen naar de grond, de vuisten
vol bevende onmacht, wanhopige woede
die naar vergelding smacht.

Verkleumde wereld

Verkleumde wereld,
er ligt oude sneeuw
voor onze voeten,
veel verte ook die alle leven
uitwist. Wij luisteren
naar het zwijgen en herhalen
al wat wij ooit hebben geweten,
het vreemde, onze nergens in te passen
aanwezigheid; de dagen die kwamen en gingen,
hun aangezicht verloren en eindelijk
in elkaar overliepen.

Reeds is de verte wit geworden,
een dorre huid
vol schilferend verleden.

Rouw

Na zoveel weggebrachten
ook deze.

Zeggen wat gezegd is,
in een schuchtere zon de laatste woorden
verwaaien horen en naar huis gaan
vol overleefde levens.

Weer is een eeuwig vandaag begonnen.
Reeds wordt rouw vuilnis, voedsel
voor ongeborenen.

Alsof

Alsof wij ergens thuishoren,
op een aarde of desnoods in een hemel,
in een huis of in een heelal;
alsof wij iets vermurwen kunnen,
een steen, een hart, en plotseling
ontluikt een roos en wordt de wind
een handvol geur;
alsof wij, levenslang gevangen,
ooit muren kunnen openstoten.

Het schemert. Door een tijd
die langzaam uit zijn voegen raakt
loop ik mijn laatste waarheid tegemoet.
Nachtgeluiden roepen in de stilte,
klagen om verdwenen goden
en lossen op.

November

November. Er is winter
achter het denken. Laatste bladeren
vangen zon en vallen af,
droge tranen. Hoe lang geleden
werd de wereld in haar herfstigheid
jonger aan de huid, stookte verwachting
koude tot vuur om, vernam het oor
hartslagen in het dode en verscheen
wereld na wereld aan de horizon.

Nu gaat de dag zijn weg alleen,
vervalt tot stof, wordt weggevaagd
uit het geheugen en verkleurt
het donker tot een niet te vermurwen
duurzaamheid.

Het ongehoorde

Alles als vroeger. In het vloeiend licht
nauwelijks zichtbare mensen
geven zich over aan de wind,
worden aan- en weggespoeld
met de getijden, leven een eindeloze dag,
zoeken een woord en slapen in.

Alles als vroeger. Oude voetstappen
gaan door de straten. Vensters houden
de ruimte vast. Een zee herhaalt
het ongehoorde.

Het water stijgt

Overal wind. Het huis verschuift
in zijn voegen. De botten kraken
in het lichaam dat nog mee wil,
zijn laatste winter tegemoet.

Langs de ramen druipt de dag
naar zijn einde, tranen
zonder verdriet. Men denkt
aan stormen van eertijds, een zee
die bulderend toesprong,
mensen struikelend over hun voeten,
meeuwen die verlatenheid uitriepen,
krijssende snippers.

Het water stijgt
en spoelt de tijd weg, het wrikt
de deuren een voor een kapot.

Ouder worden

Ouder worden, de kalender omslaan,
staren naar de wereld die resteert,
jaren die hun grenzen overschrijden,
toekomst die zich eeuwig weten wil.

Een verleden dat gaat overhellen,
schaduw met een scherpe invalshoek.
Elke nacht ontwaakt met minder sterren
waar een morgen in te lezen staat.

Men kijkt amper naar de bovenwereld,
rekt de aarde uit tot zij de mist
van haar eindigheid heeft doorgestoten
en terugbeweegt naar haar begin.

Met de slaap der levenden gaan slapen,
wakker worden in een generzijds
tussen rust en onrust, in een lichaam
dat zich met bevreemde handen zoekt.

Liefdesspel

Bomen, nachtvergaarders.
De wind verschuilt zich in hun vacht.
Alleen een dwalen van zoekende handen
blijft over, liefdesspel
dat zich steeds inniger herhaalt.

Kerkhof

Windgaten in de dennekruienen
kondigen ruimte aan.
De doden in het ondergrondse
rekken zich zonder alleenspraak
tot pulver uiteen.

Daar ligt nu ook zijn lijf
ontbinding te vergaren
uit vocht en wormen.

Misschien verschuift zo nu en dan
wat kraakbeen in zijn keel
daar waar zijn stem gewoond heeft.

Dan tikt het en hij schijnt
opnieuw bespeeld te worden
maar wordt slechts nog meer holte.
Nog meer holte waar de wind
geen vat op krijgen kan.

Voorbijganger

Geleefd hebben, omzien
naar verloren jaren;
met een vinger lijnen trekken
tot in de dood; het zwijgen binnengaan;
horen hoe de laatste woorden
tot wind worden verdund;
en verder gaan, een voorbijganger
zonder verleden, zonder bestemming,
een wezen van nergens.

Wat geweest is

Alles wat geweest is,
gezichten verwaaid tot stof,
stilten tussen woorden
die amper uit te spreken zijn,
huizen waar mensen bloeiden
in elkaars verwondering -
nog eens, tegen mijn leven in,
herhaal ik het
en keer mij om, een onbekende morgen
ziet mij aan, een stem
van nergens vlucht voorbij.

Vandaag voorbij

Vandaag voorbij. De ramen
vangen nacht en weer
vecht de herinnering om zelfbehoud.

Niets dan een kamer en een man
die onder lamplicht tekens schrijft
in sneeuw en aanstonds met
zijn leven ogenschijnlijk in het reine
de nacht ingaat.

Zelfs de stenen

Onder de rook van de dag.
Schemer en de mensen die
ik heb gezien en nu niet meer
kan zien al voel ik hen
omgaan in de mist van mijn gedachten.

Zij zinken niet zolang ik mij
kan bovenhouden. Samen gaan wij
de avond in. Wanneer de bomen praten
wordt alles inniger en hebben zelfs de stenen
ogen die weten van hun eigen licht.

Late winter

Haast geen winter meer. Overal
doorwaaide stilte. Op de morgenzee
glinstert bleek vuur.
Vogels spreken en zwijgen.

Ook deze winter raakt bedolven
onder bloeisel dat de borst beklemmt.

Misschien gaat ergens nog een mens
de dood te lijf, zendt woorden uit,
wacht op weerklank en vergeet
wat hij gezegd heeft.

In de straat

In de straat onder stromende wolken.
De huizen verdrinken, schipbreukelingen
op de bodem van het licht.

De wind blijft aan de aarde rukken,
stort ineen en komt boven
met schuim op zijn adem.

Dit is het leeggewaaide dorp,
een straat die storm oproept en altijd weer
dezelfde hemel binnenrent.

Inhoud

Laat getijde	7
Bergland	8
's Morgens	9
Dorp in een dal	10
Ontwaken I	11
Ontwaken II	12
Naglans	13
Vreemdelingen	14
Najaarswereld	15
Ochtendmarkt	16
Hemelvuur	17
Julinacht	18
Ouderdom	19
Laatste glimlach	20
Het bloedt nog	21
Oorlogsnacht 1916	22
Teilhard	23
Niemandslaan	24
Onlichamelijk	25
Twintigste-eeuws	26
Verkleumde wereld	27
Rouw	28
Alsof	29
November	30
Het ongehoorde	31
Het water stijgt	32
Ouder worden	33
Liefdesspel	34
Kerkhof	35
Voorbijganger	36

Wat geweest is	37
Vandaag voorbij	38
Zelfs de stenen	39
Late winter	40
In de straat	41

3 9323 00007 7983